Miljø- og
Fødevareministeriet
Departementet

Høringsnotat

Oktober 2019

Udgiver: Miljø- og Fødevareministeriet

Indledning

1.	**Indledning**	**4**
1.1	Rammer og baggrund	4
1.2	Læsevejledning	4
2.	**Høringssvar og Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger**	**5**
2.1	Tidsplan for vandrådsarbejdet	5
2.2	Vandrådenes opgaver	5
2.3	Nedsættelse af vandråd	6
2.4	Understøttelse af vandrådenes arbejde	7
2.5	Samarbejdet i vandrådene	7
2.6	Ordninger og indsatser til gennemførelse af vandløbsindsatsen	8
2.7	Andet	9

1. Indledning

Bekendtgørelse om vandråd mv. har i perioden 16. september 2019 til 14. oktober 2019 været i offentlig høring. Der er modtaget 12 høringssvar til udkast til bekendtgørelse, hvoraf 8 er modtaget fra organisationer og foreninger, mens de resterende høringssvar er modtaget fra 4 kommuner. Det bemærkes, at høringssvaret fra Svendborg Kommune er udarbejdet på vegne af alle kommuner på Fyn inkl. Ærø og Langeland. Nærværende høringsnotat resumerer de modtagne høringssvar og angiver Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger.

1.1 Rammer og baggrund

Med bekendtgørelse om vandråd fastlægger miljøministeren den eller de opgaver, som kommunerne skal yde bidrag til under inddragelse af vandrådene. Desuden fastlægges visse processuelle krav og frister til kommunernes oversendelse af bidrag til staten.

Hensigten med vandrådene er at styrke interessentinddragelsen og det lokale kendskab i vandområdeplanerne. Organisationer og foreninger kan i henhold til lov om vandplanlægning tage initiativ til, at der nedsættes vandråd til at rådgive kommunerne med de bidrag, som de yder til forberedelsen af næste generation af vandområdeplanerne (2021-2027).

Med bekendtgørelse om vandråd mv. vil kommuner og vandråd igen give bidrag til indsatsprogrammet for den fysiske vandløbsindsats, som skal gennemføres i næste planperiode. Miljø- og Fødevareministeriet vil senere på året præsentere et arbejdsprogram for vandområdeplanerne 2021-2027, som beskriver den samlede interessentinddragelse.

1.2 Læsevejledning

Høringsnotatet er inddelt emnevis, hvor de modtagne høringssvar indledningsvist resumeres, hvorefter Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger angives. Spørgsmål til høringsnotatet kan rettes til Miljø- og Fødevareministeriet på mfvm@mfvm.dk eller telefonnummer +45 38 14 21 42.

2. Høringssvar og Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger

2.1 Tidsplan for vandrådsarbejdet

Sammenfatning af høringssvar
KL, Aarhus Kommune, Skanderborg Kommune og Svendborg Kommune (på vegne af kommunerne på Fyn inkl. Ærø og Langeland) opfordrer til, at frister for aflevering af materiale fra kommunen udskydes af hensyn til arbejdet i vandråd og den kommunale sagsbehandling. KL, Københavns Kommune, Aarhus Kommune og Svendborg Kommune (på vegne af kommunerne på Fyn inkl. Ærø og Langeland) finder, at fristen for nedsættelse af vandrådene er for kort.

Danske Vandløb opfordrer til, at der afsættes rigeligt tid til arbejdet og, at fristen forlænges med min. 3 måneder, så der fx er mulighed for inddragelse af lodsejere og gennemgang af datagrundlaget. Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer finder ligeledes, at fristen for vandrådenes arbejde skal forlænges, så der er tid til at løse opgaven ordentligt.

Friluftsrådet finder, at den særdeles korte frist for udpegning af repræsentanter er en udfordring for civilsamfundsorganisationernes frivillige.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Af hensyn til at give bedre tid til forberedelse af nedsættelsen og arbejdet i vandrådene har Miljø- og Fødevareministeriet besluttet at imødekomme opfordringerne. Bekendtgørelsens frister ændres, så vandrådene skal være nedsat senest den 2. december 2019, ligesom sekretariatskommunernes seneste frist for indsendelse af bidrag udskydes til den 22. september 2020. De konkrete datoer er fastlagt efter aftale med KL på baggrund af erfaringer med nedsættelsen og med afleveringsfrist på det senest mulige tidspunkt for, at Miljø- og Fødevareministeriet fortsat vil kunne inddrage bidragene inden den direktivmæssige frist for høring af udkast til vandområdeplanerne 2021-2027.

2.2 Vandrådenes opgaver

Sammenfatning af høringssvar
Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF) havde forventet, at vandrådene ville få flere opgaver mhp. mere og bedre inddragelse. Landbrug & Fødevarer mener, at det vil være oplagt at inddrage vandrådene i en systematisk gennemgang af vandløbsudpegningerne. Friluftsrådet finder, at det er positivt, at vandrådene denne gang alene er tillagt én hovedopgave med at give forslag til vandløbsindsatsen. Dansk Skovforening bakker op om, at vandrådene får mulighed for at drøfte forslag til vandløbsindsatser.

DSF ønsker nye råd til at rådgive om fx vandløbsregulativer, placering af vådområder eller klimatiltag, som vil kunne rådgive om bl.a. vand, natur, klima og biodi-

versitet med henblik på at fremme holistiske løsninger og helhedstænkning. Rådene vil kunne træde i stedet for vandråd, natur- og grønne råd.

Danske Vandløb ønsker at inddrage planlægningen af hensyn til EU's oversvømmelsesdirektiv.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Miljø- og Fødevareministeriet noterer sig, at der ikke er modtaget høringssvar, hvor det beskrives, at kommuner og vandråd ikke bør give bidrag til fysiske vandløbsindsats. Opgaven bliver generelt positivt modtaget.

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer samtidig, at en opgave med prioritering af den fremtidige vandløbsindsats giver mulighed for at finde holistiske løsninger og tænke i helhed i det lokale samarbejde. Inden for generelle rammer for økonomi og indsatsens omfang vil det således være op til kommuner og vandråd at finde de gode lokale løsninger med hensyn til, hvor tilstanden kan forbedres. Miljøstyrelsen vil i det tilhørende IT-værktøj understøtte vurderingen med udvalgte baggrundskort for bl.a. risikoområder for oversvømmelse, kulstofrige lavbundsarealer, Natura 2000-områder, beskyttede naturtyper og vandløb, fredede områder, ørredkortet (DTU) mv.

På baggrund af erfaringer med vandrådsarbejdet i 2017 vurderer Miljø- og Fødevareministeriet, at det ikke er hensigtsmæssigt at tillægge vandrådene teknisk komplekse opgaver som fx gennemgang af udpegningen af kunstige og stærkt modificerede vandområder. Kommuner og vandråd har i 2017 endvidere allerede haft mulighed for at indsende kandidater til vurdering af, om de kan udpeges som kunstige og stærkt modificerede.

2.3 Nedsættelse af vandråd

Sammenfatning af høringssvar
Henset til bl.a. kontinuitet, opbygning af tillid blandt medlemmerne og ressourceforbruget forbundet med nedsættelse ønsker Friluftsrådet, Landbrug & Fødevarer og DSF, at vandrådene gøres permanente. Det kræver hver gang store ressourcer at genoptage arbejdet og klæde vandrådsmedlemmerne på. Dette kan sammen med erfaringerne fra 2017 udfordre repræsentanternes motivation og engagement.

Dansk Skovforening mener, at processen for nedsættelsen er for tung og foreslår, at det fra start i stedet fastlægges hvilke vandråd, der skal nedsættes, og at organisationer og foreninger herefter indstiller medlemmer.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at vandrådene fungerer bedst, når de nedsættes i en tidsafgrænset periode, som er tilstrækkelig til at sikre behandling af en velafgrænset opgave. Med den fastlagt vil der være afsat længere tid end i 2014, hvor kommuner og vandråd løste samme opgave med generel tilfredshed. Med den nuværende opgavetilrettelæggelse er der ikke taget stilling til eventuel senere anvendelse af vandrådene eller opgaverne for andre interessentinddragelsesfora.

Med lov om vandplanlægning er det fastlagt, at initiativet til vandrådene skal komme fra de relevante organisationer og foreninger.

Miljø- og Fødevareministeriet ser med stor alvor på den potentielle reduktion af interessenternes engagement og motivation til at bidrage til vandplanlægningen. Med fastlæggelsen af en opgave, som vandrådene i 2014 viste, at de kunne løse med konkrete og operationelle bidrag, som i dag stort set uændrede indgår i de gældende vandområdeplaner, er det ministeriets forhåbning, at vandrådene igen vil søge at gøre deres indflydelse gældende. Der henvises endvidere til punkt 2.4. med hensyn til Miljø- og Fødevareministeriets tiltag med hensyn til konkrete værktøjer, der kan understøtte vandrådsmedlemmernes arbejde.

2.4 Understøttelse af vandrådenes arbejde

Sammenfatning af høringssvar
Friluftsrådet finder, at det er en forudsætning for inddragelsen, at data præsenteres på en tilgængelig måde, som også gør det muligt for hovedorganisationerne at klæde deres repræsentanter på til opgaven. Landbrug & Fødevarer understreger, at det faglige grundlag skal være enkelt, entydigt og transparent.

DSF forventer, at der afsættes ressourcer til uddannelse af vandrådsmedlemmerne ligesom Landbrug & Fødevarer forventer, at Miljø- og Fødevareministeriet tager initiativ til en fælles introduktion af opgaver for vandrådsmedlemmerne. Danske Vandløb opfordrer til, at der læres af de vandråd, som lykkedes med at komme med anbefalinger ved vandrådsarbejdet for 2017.

Svendborg Kommune (på vegne af kommunerne på Fyn inkl. Ærø og Langeland) opfordrer til, at vandrådspakken annonceres tidligst muligt af hensyn til sekretariatskommunernes mulighed for at understøtte vandrådene. KL understreger ligeledes, at kommunerne skal have adgang til datagrundlaget i basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-2027, ligesom de forventer at blive direkte inddraget i udformningen af materialet til kommuner og vandråd. KL efterspørger endvidere Miljø- og Fødevareministeriets tilbagemelding på visse specifikke spørgsmål til det IT-værktøj, som bliver stillet til rådighed.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Materialet til kommuner og vandråd præsenteres igen i en vandrådspakke inkl. virkemiddelkatalog, vejledning og IT-værktøj med præsentation af kortgrundlag. IT-værktøjet blev første gang anvendt ved vandrådsarbejdet i 2014 og er sidenhen løbende videreudviklet. Hensigten er at understøtte en tilgængelig præsentation af vandløb og bagvedliggende data samt sikre en operationel indberetning. Miljø- og Fødevareministeriet arrangerer i samarbejde med KL myndighedsmøder for kommunerne med henblik på at understøtte deres betjening af vandrådene. Miljø- og Fødevareministeriet vil endvidere tilbyde at deltage ved konferencer, fyraftensmøder mv. med henblik på at klæde vandrådsmedlemmerne på i det omfang, det efterspørges og er praktisk muligt.

2.5 Samarbejdet i vandrådene

Sammenfatning af høringssvar
Friluftsrådet lægger vægt på, at valgte løsninger kan fremme flere formål og hæfter sig ved, at der i vandrådet skal tilstræbes en ligelig repræsentation af interesser. De finder, at sammensætningen skal afspejle de brede interesser, der er knyttet til vandområderne.

DSF ønsker, at der udarbejdes en vejledning og forretningsorden for arbejdet i vandrådene, som giver mødeleder mulighed for at ekskludere eller udskifte medlemmer, som obstruerer arbejdet. Evalueringen af vandråd 2017 kan inddrages i denne forbindelse. Dansk Skovforening opfordrer ligeledes til, at der gøres brug af erfaringer fra tidligere vandråd, så fejltagelser ikke gentages. Det er her afgørende, at opgaven er egnet til at skabe konsensus. Danske Vandløb nævner, at der kan nedsættes lokale "undervandråd", hvilket der er gode erfaringer for på eksempelvis Lolland, mens Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer finder, at der bør være mulighed for besigtigelser.

Landbrug & Fødevarer finder, at det er helt afgørende, at der vil blive lyttet til de mange indspil fra vandråd og kommuner. DSF opfordrer til, at vandrådenes rådgivende anbefalinger og kommunens faglige indstilling fremsendes til Miljø- og Fødevareministeriet samtidig med, at det forelægges til politisk behandling i kommunalbestyrelsen.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Erfaringerne fra 2014 viser, at opgaven med at yde bidrag til den fysiske vandløbsindsats er egnet til, at de forskellige lokale interesser kan medvirke til at finde gode lokale løsninger. Det er ikke på forhånd givet, hvor der vurderes at skulle gennemføres en indsats, ligesom det vil være op til kommuner og vandråd at vurdere hvilke dokumenterede virkemidler, der skal bringes i anvendelse. Det er Miljø- og Fødevareministeriets forventning at kunne anvende bidrag, der opfylder de fastlagte rammer for økonomi og indsats direkte i den fremadrettede planlægning.

Det er op til sekretariatskommunen at tilrettelægge det konkrete samarbejde i vandrådet. Dette sikrer, at lokale ønsker i videst muligt omfang kan tilgodeses. Det er Miljø- og Fødevareministeriets indtryk, at der er gjort forskellige erfaringer med fx nedsættelse af lokale arbejdsgrupper og gennemførelse af besigtigelsesture. Såfremt man ønsker at benytte sig af disse muligheder, forhindrer bekendtgørelsen det ikke.

I henhold til lov om vandplanlægning er det kommunen, der er tillagt opgaven med at give bidrag til indsatsprogrammet for vandområdeplanerne. Bidragene udarbejdes under inddragelse af vandrådenes rådgivning i det omfang relevante organisationer og foreninger ønsker at gøre brug af denne mulighed. Kommunen er vandløbsmyndighed.

2.6 Ordninger og indsatser til gennemførelse af vandløbsindsatsen

Sammenfatning af høringssvar
DSF ønsker, at ordningerne gøres mindre rigide og med større mulighed for at tænke på tværs af ordninger og finansieringskilder. Multifunktionel jordfordeling vurderes at være et godt redskab. Landbrug & Fødevarer finder, at det skal være muligt at pege på mindre forhold, som kan realiseres uden et rigidt støtteansøgningsprogram. Danske Vandløb finder, at det bør være en forudsætning for gennemførelsen, at klima- og samfundsrelaterede konsekvenser er beskrevet herunder, at der tages højde for fremtidige vandføringsbehov. Der henvises konkret til en såkaldt klimafaktor estimeret af GEUS.

Danmarks Naturfredningsforening forventer, at der anvendes dokumenterede virkemidler og ændret vandløbsvedligeholdelse skal kunne bringes i anvendelse. DSF forventer tilsvarende, at virkemiddelkataloget omfatter de bedste og billigste virkemidler, herunder ændret vandløbsvedligeholdelse. Landbrug og Fødevarer finder, at de anvendelige virkemidler skal fastlægges præcist og fokus i højere grad bør være på at sikre målopfyldelse (kvalitet) fremfor at planlægge en indsats for flest mulige vandløb (kvantitet).

KL forventer at blive inddraget i den konkrete implementering af indsatsprogrammets supplerende vandløbsforanstaltninger.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Det vil være op til kommuner og vandråd at komme med forslag til et omkostningseffektivt indsatsprogram. Til brug for arbejdet vil der foreligge et katalog over virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløb med dokumentation. Det vil alene være anerkendte virkemidler, som kan bringes i anvendelse. Det lægges til grund, at vandløbsvedligeholdelsen gennemføres, så den tager højde for de gældende miljømål.

Sammentænkning og synergi med andre ordninger på tværs af andre støtteordninger og finansiering er vanskeligt, især når det drejer sig om forskellige EU-programmer. Ikke desto mindre vil det i vandrådsarbejdet være muligt under ”øvrige indsatser” at angive, hvor det ville være hensigtsmæssigt, at planlægge vandløbsindsatser, der kunne bidrage på tværs af hensyn. De øvrige forslag vil kunne bruges i et videre arbejde hermed.

Der er allerede foretaget tiltag med henblik på at gøre tilskudsordningen for vandløbsrestaurering mindre bureaukratisk, herunder er Miljøstyrelsen fx i gang med en analyse af handlingsmuligheder i forhold til identificerede hindringer i vandløbsrestaureringsordningen, som vil gøre tilskudsordningen mere smidig. Handlingsplanen udarbejdes i samarbejde med KL og under inddragelse af interessenterne på området.

Når kommuner og vandråd planlægger indsatser bør det ske under hensynstagene til afvanding og mulig forringelse af omkring liggende vandområder. Der vil i IT-værktøjet desuden være mulighed for at tilvælge kort, der viser risikoområder for oversvømmelse (der henvises desuden til afsnit 2.2). Med planlægningen af de fysiske vandløbsindsatser er det et vigtigt opmærksomhedspunkt, at indsatserne fastsættes under hensyntagen til oversvømmelsesplanlægningen. På den måde sikres således både beskyttelse og forbedring at tilstanden i vandløb samt en hensigtsmæssig håndtering af vandet fra oversvømmelser.

Miljø- og Fødevareministeriet takker for input til klima- og samfundsrelaterede hensyn, der bør tages på gennemførelsesniveau. Disse input er relevante i arbejdet omkring handlingsplanen og en videre udvikling af tilskudsordningen, og vil kunne blive inddraget her.

2.7 Andet

Sammenfatning af høringssvar
Danske Vandløb mener, at vandløbsloven bør ændres, så den er i overensstemmelse med hensyn til vandafledning og klimaændringer. Ændringen bør ligeledes forholde sig til vandløbsregulativer, og i hvilket omfang vandløbene skal leve op til ”god økologisk tilstand”. Danske Vandløb anbefaler endvidere, at vandløb med et opland mindre end 10 km^2 ikke skal indgå i arbejdet.

Danske Regioner vil gerne bidrage med viden om jordforurening og overfladevand til gavn for næste generation af vandområdeplaner.

Landbrug & Fødevarer mener, at det bør være muligt at pege på andre presfaktorer end de fysiske, der påvirker målopfyldelsen.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger
Mindre vandløbsforekomster med et opland mindre end 10 km^2 er inkluderet i vandområdeplanerne i det omfang, de er vurderet at have betydning for vandrammedirektivets mål og formål. Afgrænsningen af vandløbene i vandområdeplanerne vil ikke være en del af kommunernes og vandrådenes opgaver denne gang.

Det vil i forbindelse med afgivelse af bidrag være muligt at kommentere på andre forhold, som vurderes at hindre målopfyldelsen. Det kunne fx være påvirkninger fra spildevand eller jordforurening, men også naturlige påvirkninger som fx rovfugle eller lignende. Den foreslåede vandløbsindsats har til formål at sikre, at de fysiske forhold er forenelige med ”god økologisk tilstand”. Dette udelukker ikke, at der kan være behov for andre indsatser i og omkring vandløbet.

Miljø- og Fødevareministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

www.mfvm.dk